

Κείμενο II: Παιδικά παιχνίδια – Πώς αναπαράγουν τα στερεότυπα των φύλων

ΕΡΤ Ειδήσεις (Διεθνή) 16 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2015

[1] Η Athene Donald είναι μια από τις πιο γνωστές γυναίκες επιστήμονες της Βρετανίας. Πρόσφατα έγινε πρόεδρος της Βρετανικής Ακαδημίας Επιστημών. Στην πρώτη της ομιλία, επέλεξε να μιλήσει για κάτι που, ίσως, κανείς δεν περίμενε: τα παιδικά παιχνίδια και τον ρόλο τους στις σπουδές και την πορεία που ακολουθούν στη ζωή τους τα παιδιά.

[2] Στα μικρά κορίτσια χαρίζονται κούκλες αντί για σετ χημείας, και αυτό κάνει πιο δύσκολη την επιλογή ενός εκπαιδευτικού μονοπατιού προς μια καριέρα στην επιστήμη, λέει η καθηγήτρια Φυσικής στο πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ. Η τοποθέτησή της άνοιξε μια συζήτηση και στον Τύπο. «Τα σεξιστικά παιχνίδια αποτρέπουν τα κορίτσια από το να μελετούν επιστήμες στο σχολείο, λέει κορυφαία ακαδημαϊκός» ήταν ο τίτλος του άρθρου στον βρετανικό *Independent*.

[3] Τα κορίτσια εξακολουθούν να μένουν μακριά από την επιστήμη και τις πολυτεχνικές σπουδές, και αυτό αρχίζει από την πρώιμη παιδική ηλικία με σεξιστικά παιχνίδια και συμπεριφορές, σύμφωνα με την καθηγήτρια Φυσικής.

«Εισάγουμε κοινωνικές κατασκευές αποφασίζοντας στερεοτυπικά τι δέχονται αγόρια και κορίτσια από τα πρώτα στάδια. Τα παιχνίδια των κοριτσιών συνήθως οδηγούν σε παθητικότητα – το να χτενίζουν τα μαλλιά της Μπάρμπι, για παράδειγμα, και όχι να κατασκευάζουν, να φαντάζονται ή να δημιουργούν με Lego ή Meccano. Οποσδήποτε δεν παίζει ρόλο μόνο αυτό, αλλά συμβάλλει. Αν σε ένα κορίτσι δεν έχει δοθεί ποτέ η ευκαιρία να παίξει με ένα σετ χημείας, μάλλον το επηρεάζει».

[4] Όταν γεννιέται το παιδί έχει ταυτότητα φύλου; Το φύλο είναι βιολογικό ή κοινωνικό; Όταν ερχόμαστε στη ζωή, όπως όλα τα θηλαστικά, μας λέει ο σχολικός ψυχολόγος Ηλίας Βασιλειάδης, είμαστε είτε αρσενικά είτε θηλυκά. «Η ταυτότητα του αγοριού ή του κοριτσιού είναι κάτι που δομείται και συν-διαμορφώνεται τόσο από τη βιολογική μας υπόσταση όσο και από το ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο ζούμε. Δηλαδή υπάρχει μία «βιολογική» βάση αλλά η εξέλιξη καθορίζεται από τον πολιτισμό, την ιστορική διαδρομή και την κοινωνική θέση κάθε ανθρώπου». Ωστόσο, ο ίδιος πιστεύει ότι το παιχνίδι δεν καλλιεργεί από μόνο του συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. «Το πλέον σημαντικό

είναι η λειτουργική τους χρήση. Δηλαδή, το πώς τα χρησιμοποιούμε και πώς τα νοηματοδοτούμε.» [...]

[5] Η ταυτότητα του φύλου είναι κάτι ευρύτερο, αναφέρει ο Ηλίας Βασιλειάδης. «Διαμορφώνεται από τα τρία μας χρόνια και μετά, και συνήθως από τότε είναι που μπαίνουμε στο «καλούπι» του αγοριού ή του κοριτσιού. Μας προσδίδεται δηλαδή ένας διακριτός ρόλος με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και επιλογές. Για παράδειγμα, ροζ χρώμα, κούκλες, κουζινικά, ημερολόγιο, πνευματικά και όχι σωματικά παιχνίδια, θεωρητικές επιστήμες για τα κορίτσια. Αντίστοιχα, επιθετικότητα και όχι παθητικότητα, ποδόσφαιρο, καράτε, διεκδίκηση, θετικές επιστήμες για τα αγόρια.»

<https://www.ert.gr/eidiseis/pedika-pechnidia-pos-anaparagoun-ta-stereotipa-ton-filon/>

Κείμενο III: Η ευλογία της έλλειψης

Ευγνωμονώ τις ελλείψεις μου
ό,τι μου λείπει με προστατεύει
από κείνο που θα χάσω
όλες οι ικανότητές μου
που ξεράθηκαν στο αφρόντιστο χωράφι της ζωής
με προφυλάσσουν από κινήσεις στο κενό
άχρηστες, ανούσιες.
Ό,τι μου λείπει με διδάσκει
ό,τι μου 'χει απομένει
μ' αποπροσανατολίζει
γιατί μου προβάλλει εικόνες απ' το παρελθόν
σαν να 'ταν υποσχέσεις για το μέλλον.
Δεν μπορώ, δεν τολμώ
ούτ' έναν άγγελο περαστικό
να φανταστώ γιατί εγώ
σ' άλλον πλανήτη, χωρίς αγγέλους
κατεβαίνω.
Η αγάπη, από λαχτάρα που ήταν
έγινε φίλη καλή.

Ερωτήσεις - Απαντήσεις

Για ΝΕΓ

1) Στην 3η παράγραφο η καθηγήτρια Athene Donald πιθανολογεί για την επίδραση των παιχνιδιών στην πορεία που θα ακολουθήσουν τα παιδιά στη ζωή τους. Να εντοπίσετε τις χλωδικές επιλογές, λέξεις ή φράσεις, που φανερώνουν τη στάση της αυτή και να δικαιολογή-
σετε την επιλογή της.

Ενδεικτική απάντηση

- Εντοπίζουμε στον λόγο της ομιλήτριας την υποθετική πρόταση (Αν σε ένα κορίτσι δεν έχει δοθεί ποτέ η ευκαιρία να παίξει με ένα σαι χημείας...) και τα επιρρήματα που χρησιμοποιεί (συνήθως οδηγούν..., οπωσδήποτε δεν παίζει ρόλο μόνο αυτό αλλή...), τα οποία φανερώνουν τη δυνατότητα επιλογής, εκφράζοντας έτσι την υποκειμενική της αντίληψη για το θέμα, την εκτίμησή της δηλαδή ότι τα παιχνίδια επηρεάζουν την επιλογή σπουδών των παιδιών, χωρίς όμως να είναι απόλυτα βέβαιη ότι αποτελούν τον καθοριστικό παράγοντα.

2) Στην αρχή της 4ης παραγράφου ο συντάκτης του κειμένου διατυπώνει δύο ερωτήματα. Σε τι αποσκοπεί αυτή η επιλογή;

Ενδεικτική απάντηση

- Με τη χρήση των δύο ερωτημάτων ο συντάκτης:
 - διευκολύνεται να περάσει στο επόμενο θέμα του (από τον ρόλο των παιχνιδιών στον τρόπο κατασκευής ταυτότητας) εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη συνοχή των παραγράφων,
 - δημιουργεί ενδιαφέρον στον αναγνώστη και τον κρατά σε εγρήγορη για να ακούσει την απάντηση στην ερώτηση που έχει διατυπωθεί από κάποιον ειδικό (Όταν γεννιέται το παιδί έχει ταυτότητα φύλου; Το φύλο είναι βιολογικό ή κοινωνικό;),
 - προσδίδει στον λόγο δραματικότητα και στο κείμενο υπολογική ποικιλία.

Για το ποίημα

Θέμα (ενδεικτικά)

Η θλίψη του ηλικιωμένου ανθρώπου που προσπαθεί να συμφιλιωθεί με την απουσία του μέλλοντος του, καθώς βλέπει να στενεύει ο κύκλος της ζωής του με αδόλητη επιχρυσή του αναπόφευκτου τέλους, δοκιμάζει τρόπους, για να βγάλει απ' την ψυχή του την έννοια του μέλλοντος χρόνου και να σταθεί στο παρόν → στάση ποιητικού υποκειμένου

Κεμενικοί δείκτες - ενδεικτικά

- α' πρόσωπο
- κτητική αντωνυμία α' πρόσωπου { βιωματικός χαρακτήρας εξομολογη-
κός τόνος, ζωτικότητα, αφέευστα,
 παραστατικότητα...
- ρήματα βε $\begin{cases} \text{+ οριστική} \\ \text{(τροπικότητα)} \end{cases} \rightarrow \begin{cases} \text{ενεργή} \rightarrow \text{πραγματικότητα} \\ \text{αόριστο} \rightarrow \text{κατάσταση που δεν αλλάζει («ξεράθηκε»)} \end{cases}$
- Σχήματα λόγου $\begin{cases} \rightarrow \text{προσωποποίηση} \\ \rightarrow \text{μεταφορές} \\ \rightarrow \text{παρομοίωση} \end{cases}$
- Αρνήσεις («δεν μπορώ», «δεν το θυμάμαι»)
- Προστακτική βε β' ενικό («Στέρητέ με»)
κ' επανάληψή της
κατά την αποτροπή στο «Άγνωστο»
- Το παράδοξο της κατάβασης «ε' άλλον πλανήτη», αφού το σωστό θα ήταν να ανεβαίνει (+εικόνα)
- Ανάθεση ανάμεσα σ' αυτά που έχει χάσει και σε όσα απομένουν
- α' πληθ. («χρωμάστε») κ.α.